

Nr 108

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen, m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen. Vissa av ändringarna är föranledda av riksdagens redan fattade beslut eller beroende av bifall till förslag som i tidigare propositioner framlagts för årets riksdag. Ändringar påkallas även för lösning av vissa särskilda frågor som beretts inom civildepartementet. Vidare begärs visst bemyndigande för Kungl. Maj:t med anledning av inrättandet av riksdagens löne delegation.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 19
mars 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, frågor om vissa *ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen, m. m.* samt anför därvid följande.

I prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 124 och s. 460 samt bil. 12 s. 33) ävensom i prop. 1965: 60 och 1965: 79 har framlagts förslag som medför behov av ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen. Bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga av förslagen föranledda författningsändringar har i vissa fall begärts i propositionerna.

Inom civildepartementet har därutöver beretts vissa löne- och pensionsfrågor, som för sin lösning påkallar reglementsändring.

Jag torde nu få anmäla frågor om sådana ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen, som Kungl. Maj:t inte kan vidtaga med stöd av redan lämnade eller begärda bemyndiganden, samt vissa frågor i anslutning till inrättandet av riksdagens lönelegation.

Statens allmänna avlöningsreglemente (Saar)

3 §

Enligt förslag i prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 460) skall en docenttjänst inrättas vid farmaceutiska institutet, den första vid institutet. Med anledning härav och mot bakgrund av de av 1964 års riksdag (prop. 1964: 50, SU 119, rskr 293) fattade besluten i fråga om farmaceutiska institutets organisatoriska ställning bör institutet nu införas bland de läroanstalter som tas upp under samlingsbenämningen »*Universiteten och vissa högskolor*» i 3 § 1 mom. reglementet.

29 §

Enligt bestämmelserna i 29 § 1 mom. reglementet må tjänsteman stationerad på ort inom riket, där kallortstillägg utgår, kunna medges att er-

hålla återstående semester under nästpåföljande år. Samma möjlighet att utfå återstående semester föreligger enligt 4 mom. samma paragraf för tjänstemän med stationering utomlands. I detta fall gäller dock villkoret att semestern tas ut i följd med semester för löpande år.

Sistnämnda villkor har visat sig medföra vissa olägenheter i administrativt hänseende och jag förordar därför att det slopas.

Prästlönereglementet

29 §

I 29 § 5 mom. prästlönereglementet (omtryckt se SFS 1963:621) meddelas bestämmelser om särskilda förmåner till kyrkoherde i svensk församling i utlandet. Till förmånerna hör bl. a. utlandstillägg och barntillägg.

För tjänstemän inom utrikesrepresentationen har en omläggning av lönesystemet skett under åren 1963 och 1964 enligt de riktlinjer som angetts i prop. 1963:75. Frågan om i vad mån utlandskyrkoherdarnas utlandsförmåner bör anpassas härtill bereds f. n. inom ecklesiastikdepartementet. Det har emellertid befunnits inte vara möjligt att på föreliggande utredningsmaterial framlägga förslag till årets riksdag. Hinder möter dock inte mot att bestämmelserna om barntillägg ändras redan nu. Då de särskilda förmånerna till utomlands stationerad personal bör vara desamma så långt detta är möjligt med beaktande av tjänstgörings- och arbetsförhållandena förordar jag att de för utlandskyrkoherdarna nu gällande bestämmelserna om barntillägg ersätts med bestämmelser om barnförmåner (barntillägg, utbildningsbidrag och barnresebidrag) enligt i huvudsak samma grunder som gäller för utrikesförvaltningens tjänstemän m. fl. enligt de särskilda bestämmelserna i 33 § Saar.

Statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR)

5 §

I 5 § reglementet har intagits bestämmelser om att anställningshavare som är underkastad reglementet kan förklaras skyldig att avgå, bl. a. om han genom lagakraftägande dom befunnits skyldig till förfarande på vilket kunnat följa avsättning men jämlikt 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen förklarats fri från ansvar eller ådömts nedsatt straff.

Nämnda bestämmelser i strafflagen har den 1 januari 1965 upphävts.

I prop. 1965:60 har framlagts förslag till statstjänstemannalag, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1966. I 32 § i den föreslagna lagen regleras under c) det fall att någon genom lagakraftägande dom befunnits skyldig till brott vara avsättning kunnat följa men enligt 33 kap. 2 § brottsbalken över-

lämnats till särskild vård, dömts till böter eller skyddstillsyn eller förklarats fri från påföljd. Sådan tjänsteman skall enligt lagförslaget vara skyldig att avgå från tjänsten innan han uppnått den ålder vid vilken han har rätt att få ålderspension.

Av skäl som jag nyss nämnt måste bestämmelserna i 5 § första stycket c) SPR nu ändras. De bör därvid utformas så att de överensstämmer med bestämmelserna i 32 § första stycket c) i nämnda lagförslag.

16 §

I 16 § 2 mom. SPR stadgas om återbetalning av pensionsförmåner. Pensionstagare kan enligt dessa bestämmelser bli skyldig att återbetala uppbyggnadsförmån om han inte lämnat riktiga uppgifter beträffande förhållande om vilket det föreligger uppgiftsskyldighet, t. ex. om andra pensionsinkomster eller om omgifte för änka eller änkling. Återbetalningsskyldighet kan också inträda om pensionstagaren inte själv har föranlett, att en utbetalning har blivit för hög, men skäligen bort inse detta. Reglerna ansluter nära till vad som gäller enligt 20 kap. 4 § lagen om allmän försäkring.

I 16 § 3 mom. SPR regleras det fall att en person blir berättigad till pensionsförmån enligt SPR och till socialförsäkringsförmån för samma tid. Om den sistnämnda förmånen beslutas retroaktivt eller av annan orsak inte är känd då SPR-förmånen betalas ut kan det bli aktuellt att, oavsett god tro, innehålla del av pensionsbelopp som förfaller till betalning.

Med anmälan om att vissa utbetalningar skett med för högt belopp på grund av att socialförsäkringsförmån inte rapporterats har *statens personalpensionsverk* i skrivelse den 26 maj 1964 föreslagit att dessa utbetalningar inte skall föranleda någon återbetalningsskyldighet. *Riksrevisionsverket* har i yttrande i ärendet förklarat sig inte vilja motsätta sig personalpensionsverkets förslag samt härvid framhållit den förbättring i informationshänseende som åstadkommits genom att personalpensionsverkets pensionsbevis och riksförsäkringsverkets beslutsmeddelanden numera är försedda med mera klagörande text än tidigare. Riksrevisionsverket har i sammanhanget framhållit att tvekan kan uppstå om avgränsningen mellan tillämpningsområdena för bestämmelserna i 16 § 2 och 3 mom. SPR.

Med hänsyn till det nu sagda bör 16 § omarbetas. Först bör sålunda stadgas om återbetalning, oavsett om god tro kan åberopas, i fall där pensionsförmån enligt SPR utbetalts utan kännedom om att en socialförsäkringsförmån eller därmed jämställd förmån kommer att belöpa på samma tid. Därefter bör behandlas övriga fall där återbetalning kan bli aktuell. Slutligen bör meddelas föreskrift om att de sammanlagda förmånerna må regleras genom att personalpensionsverket vid utbetalning av SPR-förmånen innehåller vad som har betalats för mycket.

17 §

I 17 § SPR har under 11 a meddelats vissa särbestämmelser för sådan innehavare av rektorstjänst eller annan ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatt tjänst, som tillika innehar lärartjänst. Enligt dessa bestämmelser gäller en viss garanti i fråga om pensionslön. Vidare är rätt till sjukpension i princip beroende av om förutsättningarna för sådan pension är uppfyllda även i fråga om lärartjänsten. Slutligen finns i här avsedda fall ej rätt till förtidspension enligt 11 § 1 mom. tredje stycket reglementet.

Med rektorstjänst har i några fall fått förenas annan tjänst med pensionsrätt enligt SPR än lärartjänst. Pensionsrätten bör vid sådan tjänsteförening vara densamma som i fall då den med rektorstjänsten förenade tjänsten är lärartjänst. De särskilda bestämmelserna för vissa rektorer och därmed jämställda lärare torde böra ändras i överensstämmelse härmed.

Bilagan till SPR

Enligt förslag i prop. 1965: 1 (bil. 12 s. 33) skall anställningshavare vid statens institut för hantverk och industri, vilka avlönas från anslaget Bidrag till kursverksamheten m. m., i pensionshänseende fr. o. m. den 1 juli 1965 behandlas som statsanställda.

Vid bifall härtill bör i bilagan till SPR under VII n) intagen föreskrift beträffande anställningshavare vid den icke statligt reglerade delen av statens institut för hantverk och industri utgå.

Hemställan

Vad jag i det föregående förordat bör träda i kraft den 1 juli 1965. Kungl. Maj:t bör äga utfärda de övergångsbestämmelser som behövs.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att

i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående föreslagits vidtagna ändringar i avlönings- och pensionsreglementen som utfärdats med stöd av riksdagens beslut.

Vissa frågor i anslutning till inrättandet av riksdagens lönedelegeration

1964 års riksdag antog såsom vilande ett i prop. 1964: 140 framlagt förslag om vissa grundlagsändringar, som bl. a. skulle innebära att en riksdagens lönedelegeration inrättades. Detta förslag har slutligt godkänts av årets riksdag (KU 10, rskr 84). Enligt den beslutade nya lydelsen av 62 § regeringsformen tillkommer det riksdagens lönedelegeration att, om inte riksdagen för visst fall beslutar annat, i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor som skall gälla för statens arbetstagare eller eljest tillhör riksdagens prövning rådplåga med statsrådsledamot, som Kungl. Maj:t förord-

nat därtill, och att på riksdagens vägnar godkänna överenskommelse som träffas i sådan fråga.

F. n. förekommer det vid de förhandlingar angående löner m. m. som förs mellan företrädare för civildepartementet och personalorganisationerna att jag för organisationerna redovisar vissa lönefrågor som ej direkt omfattas av förhandlingarna men som för personalorganisationerna har betydelse för en samlad bedömning av de frågor varom förhandling sker. I den proposition vari förhandlingsöverenskommelsen underställs riksdagen brukar sådana speciella lönefrågor behandlas under särskilt avsnitt. Även i fortsättningen torde en sådan samtidig behandling av frågor av olika karaktär bli aktuell. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t kommer att underställa riksdagens lönelegation vissa frågor som på angivet sätt har anknytning till en förhandlingsöverenskommelse. Det må erinras att sådana frågor — om det i prop. 1965: 60 föreslagna kollektivavtalssystemet genomförs — ej kommer att kunna tas undan från förhandlingsområdet utan att överenskommelse härom föreligger.

I de propositioner varigenom förhandlingsöverenskommelser och andra förslag i frågor om anställningsförmåner hittills underställts riksdagen har Kungl. Maj:t brukat hemställa om vissa bemyndiganden som behövs för att genomföra de framlagda förslagen. Riksdagens beslut med anledning av sådan hemställan har sålunda innefattat bemyndigande för Kungl. Maj:t bl. a. att göra av förslagen i propositionen betingade ändringar i personalförteckningar och riksdagsbundna avlönings- och pensionsförfattningar, att vidtaga övriga åtgärder som behövs för att genomföra förslagen samt att meddela erforderliga övergångsbestämmelser. Liknande bemyndiganden kommer att behövas även sedan riksdagens lönelegation inrättats.

I prop. 1964: 140 (s. 160) har uttalats att en väsentlig fördel med att inrätta en riksdagens lönelegation är att definitiva ställningstaganden till ingångna förhandlingsöverenskommelser därigenom kan ske utan nämnvärd tidsutdräkt. Det är även angeläget att underlätta genomförandet av förhandlingsöverenskommelserna. Jag anser det ej lämpligt att bemyndiganden i förut avsedda frågor lämnas först i samband med riksdagens beslut med anledning av den anslagsproposition som förutsätts bli framlagd sedan lönelegationens godkännande inhämtats. I stället bör utverkas ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som behövs för att genomföra av riksdagens lönelegation godkända överenskommelser.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att

vidtaga de åtgärder som behövs för att genomföra av riksdagens lönelegation godkända överenskommelser.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Staffan Duhs